

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-26/22 – 1

Kohtuasi C-26/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

11. jaanuar 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Wiesbadeni halduskohus,
Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

23. detsember 2021

Kaebaja:

UF

Vastustaja:

Land Hessen

6 K 441/21.WI

VERWALTUNGSGERICHT WIESBADEN

KOHTUMÄÄRUS

Halduskohtuasjas, mille pooled on

UF

[...]

– kaebaja –

[...] *versus*

Land Hessen (Hesseni liidumaa),
keda esindab Hessischer Beauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit
(Hesseni liidumaa andmekaitse- ja infovabaduse volinik [...]) – vastustaja –

menetlusse kaasatud isik:

SCHUFA Holding AG,
[...] seoses andmekaitseõigusega

tegi Verwaltungsgericht Wiesbaden (Wiesbadeni halduskohus) –
6. kolleegium – [...]

23. detsembril 2021 järgmise kohtumääruse:

I. Menetlus peatatakse.

II. Euroopa Liidu Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1) artikli 77 lõiget 1 koosmõjus artikli 78 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et järelevalveasutuse otsus, mille järelevalveasutus andmesubjektile teatavaks teeb,

a) on oma olemuselt petitsoonile antav vastus?

Kas sellest tulenevalt piirdub järelevalveasutuse otsuse kohtulik kontroll, mis on ette nähtud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 78 lõikes 1, põhimõtteliselt sellega, kas asutus on kaebuse läbi vaadanud, kaebuse eset asjakohaselt uurinud ja kaebajat uurimise tulemusest teavitanud,

või

b) on see käsitatav asutuse sisulise otsusena?

Kas sellest tulenevalt peab kohus, kes teostab järelevalveasutuse otsuse kohtulikku kontrolli, mis on ette nähtud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 78 lõikes 1, sisulise otsuse täies ulatuses läbi vaatama, kusjuures konkreetsel juhul – näiteks kui kaalutusõiguse kasutamine ei ole võimalik (null-kaalutus) – võib kohus kohustada järelevalveasutust ka võtma konkreetset meetet isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 tähenduses.

2. Kas andmete säilitamine eraõiguslikus majandusteaberegistris, kus ilma konkreetse põhjuseta säilitatakse päringu korral teabe andmise eesmärgil isikuandmeid, mis pärinevad sellisest avalikust registrist nagu

„riiklik andmebaas“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määruse (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT 2015, L 141, lk 19) artikli 79 lõigete 4 ja 5 tähenduses, on kooskõlas 12. detsembril 2007 vastu võetud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT 2007, C 303, lk 1) artiklitega 7 ja 8?

- 3a. Kas riiklike andmebaaside kõrval loodud eraõiguslikud paralleelsed andmebaasid (eelkõige teaberegistri andmebaasid), milles säilitatakse riiklikest andmebaasidest pärinevaid andmeid (käesolevas asjas maksejõuetust puudutavaid andmeid) pikema ajavahemiku vältel, kui on ette nähtud määruse (EL) 2015/848 kitsas raamistikus koostoimes riigisisese õigusega, on põhimõtteliselt lubatavad?
- 3b. Kas juhul, kui eelmisele küsimusele vastatakse jaatavalt, tuleneb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 17 lõike 1 punktis d sätestatud õigusest olla unustatud, et kõnealused andmed tuleb kustutada, kui avaliku registri jaoks töötlemiseks ette nähtud ajavahemik on lõppenud?
4. Kas juhul, kui isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt f võib olla ainuke õiguslik alus, millel põhineb ka avalikes registrites säilitatud andmete säilitamine eraõiguslikes majandusteaberegistrites, tuleb majandusteaberegistri õigustatud huvi olemasolu eeldada juba siis, kui kõnealune register võtab avalikus andmebaasis sisalduvad andmed konkreetse põhjusega üle selleks, et need andmed oleksid päringu korral kättesaadavad?
5. Kas järelevalveasutuste poolt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 alusel heaks kiidetud toimejuhendid, milles on sätestatud kontrolli- ja kustutamistähtajad, mis on avalike registrite suhtes kehtivatest säilitamistähtaegadest pikemad, võivad asendada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktis f ette nähtud kaalumist?

Põhjendused

I.

1. Verwaltungsgericht Wiesbadeni (Wiesbadeni halduskohus) 6. kolleegium esitas juba 31. augusti 2021. aasta määrusega (6 K 226/21.W1; C-552/21) Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) küsimuse selle kohta, millise õigusliku olemusega on järelevalveasutuse tegevus ja otsus seoses asjaomase andmesubjektiga. Peale selle esitas 6. kolleegium küsimused avalikest registritest, näiteks maksejõuetuskohtute registritest eraõiguslikesse registritesse muutmata kujul ülevõetavate kannete kohta. Eelotsusetaotluse C-552/21 aluseks olev kaebus võeti aga tagasi, mistõttu tuli tagasi võtta ka eelotsusetaotlus. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on endiselt seisukohal, et tekkinud põhimõttelised küsimused

vajavad selgitamist, mistõttu esitab ta samad küsimused käesoleva eelotsusetaotlusega, mille aluseks on sarnaste asjaoludega kohtuasi.

- 2 Ka käesolevas menetluses vaidleb kaebaja vastu eraõiguslikus majandusteaberegistris SCHUFA Holding AG (menetlusse kaasatud isik) sisalduvale kandlele, mis puudutab vabastamist täitmata jäänud võlakohustustest. Ta palub vastustajal anda korraldus kustutada SCHUFA Holding AG registris sisalduv kanne, mis on sõnastatud järgmiselt:

- 3 *Avalikest registritest pärinev teave.*

*Täitmata jäänud
võlakohustustest vabastatud.*

*Andmed pärinevad maksejõuetuskohtute
avaldatud teabest. Meile teatati, et kõnealune
maksejõuetusmenetlus lõppes täitmata jäänud
võlakohustustest vabastamisega. Kohtuasi
906IK1043-15PLZ30175.*

*Maksejõuetuskohtutes on menetlus
registreeritud selle numbri all.*

Kande kuupäev 17.12.2020

- 4 Amtsgericht Hannoveri (Hannoveri esimese astme kohus) 17. detsembri 2020. aasta määrusega anti kaebajale enne tähtaega vabastus täitmata jäänud võlakohustustest. Selle kohta tehti kanne veebisaidil www.insolvenzbekanntmachungen.de. Viidatud veebisaidil kustutatakse kanne kuue kuu pärast. Seda kannet säilitab oma andmebaasis ka menetlusse kaasatud äriühing SCHUFA Holding GmbH. Kaebaja pöördus SCHUFA poole palvega kanne kustutada. Vastuseks teatas äriühing kaebajale, et tema tegevus on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega. Ka isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 17 ei näe ette tingimusteta õigust isikuandmete kustutamisele. Kanne täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise kohta kustutatakse kolm aastat pärast kande tegemist. Ka seadusandja on majandustegevuses esinevat teabevajadust teadvustanud, mistõttu ei või maksevõimet puudutav teave krediidiinfosüsteemist puududa. SCHUFA väitel ei ole maksejõuetusmenetlust puudutava teabe avalikku teatavakstegemist veebis reguleeriva määruse (Verordnung zu öffentlichen Bekanntmachungen in Insolvenzverfahren im Internet (InsBekV)) § 3 lõikes 1 sätestatud kustutamistähtaeg talle kohaldatav.
- 5 Seepeale pöördus kaebaja 10. veebruaril 2021 kirjaga vastustaja poole. Kaebaja märkis, et SCHUFA säilitab teavet täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise kohta ebaseaduslikult. Kõigepealt ei ole säilitamine vajalik huvide kaitseks. Andmesubjekti huvid on selgelt ülekaalus. Täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise ja tasumata maksetest tulenevate maksehäirete võrdsustamine ei ole vastuvõetav. Isegi kui soovitakse lähtuda sellest, et kõnealuse teabe töötlemine on põhjendatud, ei ole see pärast ühe aasta möödumist enam vajalik.
- 6 Vastustaja teatas kaebajale 1. märtsi 2021. aasta kirjaga, et ta mõistab kaebaja olukorda, kuid SCHUFA võib säilitada andmesubjekti kahjustavaid kandeid

võlakohustustest vabastamise kohta pikema ajavahemiku vältel kui nõudest vabastamise ajavahemik. Õiguslik alus on isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punktid b ja f ning 30. juuni 2017. aasta föderalse andmekaitseseaduse (Bundesdatenschutzgesetz, edaspidi „BDSG“) (BGBl. I, lk 2097) (viimati muudetud 23. juuni 2021. aasta seadusega (BGBl. I, lk 1858)) § 31. Isikuandmeid, mida on vaja maksevõime hindamiseks, võib säilitada seni, kuni see on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks neid on säilitatud. Maksevõime hindamisel on lubatav, et isikute rühma ühe osa tegevuse alusel arvutatakse välja samasse isikute rühma kuuluvate teiste isikute tegevuse tõenäosus, samuti on lubatav statistilise olulisuse kindlakstegemine.

- 7 Kaebaja esitas selle peale oma esindaja 6. aprilli 2021. aasta kirjaga kaebuse. Ta väidab, et menetlusse kaasatud isik ei korraldanud huvide kaalumist ja et vastustaja jättis selle tähelepanuta. Kaebaja väitel on vastustaja aga oma ülesannete ja pädevuste raames kohustatud võtma meetmeid, et saavutada isikuandmete kustutamine.

II.

1. Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „põhiõiguste harta“)

8 Põhiõiguste harta artikkel 7

Era- ja perekonnaelu austamine

Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust.

9 Põhiõiguste harta artikkel 8

Isikuandmete kaitse

1. Igaühel on õigus oma isikuandmete kaitsele.

2. Selliseid andmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel. Igaühel on õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja nõuda nende parandamist.

3. Nende sätete täitmist kontrollib sõltumatu asutus.

10 Põhiõiguste harta artikkel 47

Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele

Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja

jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.

Isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.

2. EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 20. mai 2015. aasta MÄÄRUS (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT 2015, L 141, lk 19)

11 Artikkel 78

Andmekaitse

1. Käesoleva määruse alusel toimuva isikuandmete töötlemise suhtes liikmesriikides kohaldatakse direktiivi 95/46/EÜ rakendavaid siseriiklikke sätteid, tingimusel et see ei puuduta kõnealuse direktiivi artikli 3 lõikes 2 osutatud töötlemistoiminguid.

2. Komisjoni poolt käesoleva määruse alusel toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 45/2001.

12 Artikkel 79

Liikmesriikide vastutus seoses isikuandmete töötlemisega riiklikes maksejõuetusregistrites

1. Iga liikmesriik teatab komisjonile füüsilise või juriidilise isiku, riigiasutuse, -ameti või muu organi nime, kes on siseriikliku õigusega määratud täitma vastutava töötleja ülesandeid kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 esimese lõigu punktiga d, eesmärgiga avaldada need nimed Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis.

2. Liikmesriigid tagavad selliste tehniliste meetmete rakendamise, mis tagavad isikuandmete töötlemise turvalisuse artiklis 24 osutatud riiklikes maksejõuetusregistrites.

3. Liikmesriigid peavad kontrollima, et kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 esimese lõigu punktiga d siseriikliku õiguse alusel määratud vastutav töötleja tagab vastavuse andmete kvaliteedi põhimõtetele, eelkõige riiklikes maksejõuetusregistrites hoitavate andmete õigsuse ja ajakohasuse.

4. Liikmesriigid vastutavad kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ andmete kogumise ja säilitamise eest riiklikes andmebaasides ning otsuste eest, millega tehakse sellised andmed kättesaadavaks omavahel ühendatud ja Euroopa e-õiguskeskkonna portaali kaudu kättesaadavates maksejõuetusregistrites.

5. Osana teabest, mis tuleks esitada andmesubjektidele, et nad saaksid kasutada oma õigusi, eelkõige õigust andmete kustutamisele, teavitavad liikmesriigid

andmesubjekte sellest, millise ajavahemiku jooksul on maksejõuetusregistrites säilitatavad isikuandmed kättesaadavad.

3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1)

13 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6

Isikuandmete töötlemise seaduslikkus

1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

- a) andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil;
- b) isikuandmete töötlemine on vajalik andmesubjekti osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks või lepingu sõlmimisele eelnevate meetmete võtmiseks vastavalt andmesubjekti taotlusele;
- c) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks;
- d) isikuandmete töötlemine on vajalik andmesubjekti või mõne muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks;
- e) isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks;
- f) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps.

Esimese lõigu punkti f ei kohaldata, kui isikuandmeid töötleb avaliku sektori asutus oma ülesannete täitmisel.

[...]

14 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 17

Õigus andmete kustutamisele („õigus olla unustatud“)

1. Andmesubjektil on õigus nõuda, et vastutav töötleja kustutaks põhjendamatu viivitusega teda puudutavad isikuandmed ja vastutav töötleja on kohustatud

kustutama isikuandmed põhjendamatu viivitusega, kui kehtib üks järgmistest asjaoludest:

- a) isikuandmeid ei ole enam vaja sellel eesmärgil, millega seoses need on kogutud või muul viisil töödeldud;
- b) andmesubjekt võtab töötlemiseks antud nõusoleku tagasi vastavalt artikli 6 lõike 1 punktile a või artikli 9 lõike 2 punktile a ning puudub muu õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks;
- c) andmesubjekt esitab vastuväite isikuandmete töötlemise suhtes artikli 21 lõike 1 kohaselt ja töötlemiseks pole ülekaalukaid õiguspäraseid põhjuseid või andmesubjekt esitab vastuväite isikuandmete töötlemise suhtes artikli 21 lõike 2 kohaselt;
- d) isikuandmeid on töödeldud ebaseaduslikult;
- e) isikuandmed tuleb kustutada selleks, et täita vastutava töötleja suhtes kohaldatava liidu või liikmesriigi õigusega ette nähtud juriidilist kohustust;
- f) isikuandmeid koguti seoses artikli 8 lõikes 1 osutatud infoühiskonna teenuste pakkumisega.

2. Juhul kui vastutav töötleja on isikuandmed avalikustanud ja peab lõike 1 kohaselt isikuandmed kustutama, võtab vastutav töötleja kättesaadavat tehnoloogiat ja rakendamise kulusid arvestades tarvitusele mõistlikud abinõud, sealhulgas tehnilised meetmed, et teavitada kõnealuseid isikuandmeid töötlevaid vastutavaid töötlejaid sellest, et andmesubjekt taotleb neilt kõnealustele isikuandmetele osutavate linkide või andmekoopiate või -korduste kustutamist.

15 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 77

Õigus esitada järelevalveasutusele kaebus

1. Ilma et see piiraks muude halduslike või õiguslike kaitsevahendite kohaldamist, on igal andmesubjektil õigus esitada kaebus järelevalveasutusele, eelkõige liikmesriigis, kus on tema alaline elukoht, töökoht või väidetava rikkumise toimumiskoht, kui andmesubjekt on seisukohal, et teda puudutavate isikuandmete töötlemine rikub käesolevat määrust.

16 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 78

Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile järelevalveasutuse vastu

1. Ilma et see piiraks muude halduslike kaitsevahendite või kohtuväliste heastamisvahendite kohaldamist, on igal füüsilisel või juriidilisel isikul õigus kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit järelevalveasutuse õiguslikult siduva otsuse vastu, mis teda puudutab.

2. Ilma et see piiraks muude halduslike kaitsevahendite või kohtuväliste heastamisvahendite kohaldamist, on igal andmesubjektil õigus kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit, kui artiklite 55 ja 56 kohaselt pädev järelevalveasutus ei käsitle kaebust või ei teavita andmesubjekti kolme kuu jooksul artikli 77 kohaselt esitatud kaebuse menetlemise käigust või tulemustest.

3. Järelevalveasutuse vastu algatatakse menetlus selle liikmesriigi kohtus, kus järelevalveasutus asub.

4. Maksejõuetusmenetluse määrus (Insolvenzverordnung, edaspidi „InsO“), vastu võetud 5. oktoobril 1994 (BGBl. I, lk 2866), viimati muudetud 16. juuli 2021. aasta seaduse (BGBl. I, lk 2947) artikliga 5

17 **InsO § 9 – Avalik teatavakstegemine**

(1) Avalik teatavakstegemine toimub keskse ja liidumaadeülese avaldamisega veebis; teatavaks tegemine võib olla osaline. Seejuures tuleb ära tuua võlgniku nimi, esitada tema aadress ja tegevusala. Teatavakstegemine loetakse toimunuks kahe päeva möödumisel avaldamise päevast.

(2) Maksejõuetuskohus võib anda korralduse avaldada lisateavet, kui see on sätestatud liidumaa õigusega. Föderaalne justiits- ja tarbijakaitseministeerium (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz) on volitatud tsentraalset ja liidumaadeülest avaldamist veebis oma määrusega ja Liidunõukoguga (Bundesrat) kooskõlastatult üksikasjalikult reguleerima. Ette tuleb näha eelkõige kustutamistähtjad, samuti eeskirjad, mis tagavad, et

1. avaldatud teave säilitab täpsuse, terviklikkuse ja ajakohasuse,

2. mis tahes ajal on võimalik tuvastada avaldatud teabe allikat.

(3) Avaliku teatavakstegemisega loetakse teade kättetoimetatuks kõigile asjaosalistele, isegi kui käesolev seadus näeb selle kõrval ette eriomase kättetoimetamise.

18 **InsO § 286 – Põhimõte**

Kui võlgnik on füüsiline isik, siis vabastatakse ta kooskõlas §-dega 287–303a maksejõuetusmenetluses võlausaldajate ees täitmata jäänud kohustustest.

19 **InsO § 287a – Maksejõuetuskohtu otsus**

(1) Kui täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise avaldus on vastuvõetav, otsustab maksejõuetuskohus oma määrusega võlgniku täitmata jäänud võlakohustustest vabastada, tingimusel et võlgnik täidab §-des 295 ja 295a sätestatud nõuded ja ei esine §-s 290, 297–298 sätestatud aluseid võlakohustustest vabastamisest keelduda. 2) Määrus tehakse avalikult teatavaks. 3) Võlgnikul on õigus esitada määruse peale viivitamatult kaebus.

5. Määrus, mis reguleerib maksejõuetusmenetlust puudutava teabe avalikku teatavakstegemist veebis (Verordnung zu öffentlichen Bekanntmachungen in Insolvenzverfahren im Internet), vastu võetud 12. veebruaril 2002 (BGBl. I 2002, lk 677)

20 § 1

Maksejõuetusmenetlust puudutava teabe avalik teatavakstegemine veebis peab vastama käesoleva määruse nõuetele. Avalikustada võib vaid andmeid, mille avaldamine on nõutav maksejõuetusmenetluse määruse või muude sätete alusel, mis näevad ette maksejõuetusmenetlust puudutava teabe avaliku teatavakstegemise.

21 § 3 Kustutamistähtajad

(1) Elektroonilises teabe- ja sidesüsteemis avaldatud teave maksejõuetusmenetluse, sealhulgas menetluse algatamise kohta kustutatakse hiljemalt kuus kuud pärast maksejõuetusmenetluse kehtetuks tunnistamist või selle lõpetamise otsuse jõustumist. Kui menetlust ei algatata, algab tähtaeg avaldatud kaitsemeetmete kehtetuks tunnistamisega.

(2) Täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise menetlust, sealhulgas maksejõuetusmenetluse määruse § 289 kohast kohtumäärust puudutava teabe avaldamise suhtes kehtib lõike 1 esimene lause tingimusega, et tähtaeg hakkab kulgema alates täitmata jäänud võlakohustustest vabastamise määruse jõustumisest.

(3) Muud maksejõuetusmenetluse määruse kohaselt avaldatavad andmed kustutatakse üks kuu pärast avaldamise esimest päeva.

6. Föderaalne andmekaitseseadus (Bundesdatenschutzgesetz, edaspidi „BDSG“), vastu võetud 30. juunil 2017 (BGBl. I, lk 2097), viimati muudetud 23. juuni 2021. aasta seadusega (BGBl. I, lk 1858)

22 BDSG § 31

Majandustegevuse kaitse hindamisel ja maksevõime päringute korral

(1) Füüsilise isiku edaspidise tegevuse tõenäosuse kasutamine selleks, et teha otsust kõnealuse isikuga lepingulise suhte alustamise, jätkamise või lõpetamise kohta (hindamine), on lubatav vaid juhul, kui

1. järgitakse andmekaitset reguleerivaid õigusnorme;
2. tõenäosuse arvutamiseks kasutatud andmed on teatud tegevuse tõenäosuse arvutamiseks tõendatult olulised, lähtudes teaduslikult tunnustatud matemaatilis-statistilisest meetodist;

3. tõenäosuse arvutamiseks ei ole kasutatud üksnes aadressandmeid ja
4. aadressandmete kasutamise korral on asjaomast isikut enne tõenäosuse arvutamist nende andmete ettenähtud kasutamisest teavitatud; teavitamine tuleb dokumenteerida.

[...]

III.

1. Esimene eelotsuse küsimus

- 23 Seoses apellatsioonkaebusele menetlusloa andmise taotlusega asus vastustajaks olev järelevalveasutus sarnases menetluses, mis puudutab samuti täitmata jäänud võlakohustustest vabastamist ja äriühingut SCHUFA Holding AG (Verwaltungsgericht Wiesbadeni (Wiesbadeni halduskohus) 7. juuni 2021. aasta otsus, kohtuasi 6 K 307/20.WI), seisukohale, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 77 lõige 1 ei näe ette kaebuse asjas tehtud otsuse sisulise õigsuse kohtulikku kontrolli. Pigem on tegemist petitsiooniõigusena kujundatud kaebeõigusega, mille suhtes saab kohtulikku kontrolli teostada vaid piiratud. Kohtuliku kontrolli raames piirdub „tõhus“ õiguskaitse sellega, et asutus vaatab andmesubjekti kaebuse läbi ja teavitab andmesubjekti nimetatud ajavahemike jooksul kaebuse läbivaatamise seisust ja tulemusest. Ulatuslikumat kohtulikku kontrolli isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 78 lõige 1 ette ei näe.
- 24 Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 77 viidatud riikliku järelevalveasutuse otsuse õigusliku olemuse kohta leidub erinevaid õiguslikke seisukohti. Kohtupraktikas ollakse esiteks seisukohal, et kaebuse läbivaatamist tuleb hinnata petitsioonide läbivaatamisele esitatavate kriteeriumide alusel, seega tuleb kaebuse läbivaatamist pidada piisavaks, kui vastustaja tuvastab asjaolud ja kaebuse väidetele ja esemele õiguslikku hinnangut andes ei kasuta ta üksnes vormeleid ning teeb hindamise tulemuse kaebajale teatavaks [...]. Kohtupraktika, mis lähtub petitsioonitaolisest õigusest, tugineb sellele, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 77 lõikega 1 ei ole võrreldes varasema õigusega (direktiivi 95/46/EÜ artikli 28 lõige 4) midagi muutunud.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi, kas kõnealune seisukoht on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 77 lõikega 1. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 77 lõike 1 kohaselt just nimelt ei piisa, et asutus vaatab kaebuse üksnes läbi, hindab asjakohaselt kaebuse eset ja annab hindamise tulemusest teada. Seda seetõttu, et kohtupraktikas sätestatud põhimõtted vastavad petitsiooni kohta välja töötatud põhimõtetele ja kitsendavad seega isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 78 lõikes 1 ette nähtud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile järelevalveasutuse vastu.
- 26 On tõsi, et varasema direktiivi 95/46/EÜ artikli 28 lõige 4 oli sõnastatud samamoodi nagu praegu kehtiv isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 77 lõige 1

ja varasema õigusnormi ülevõtmiseks oli Saksamaal ette nähtud petitsioonitaoline menetlus. Direktiiv 95/46/EÜ ei sisaldanud aga tõhusa õiguskaitsevahendi nõuet, nagu see sisaldub praegu kehtivas direktiivis (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 78; vt ka direktiivi (EL) 2016/680 artikkel 53). Nimelt lähtutakse praegu liidu õiguses põhiõiguste harta artiklis 47 ette nähtud tõhusast õiguskaitsevahendist (vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 1 lõige 2 ja direktiivi (EL) 2016/680 artikli 1 lõige 2). Seega tegi Euroopa Liidu seadusandja selget vahet **tõhusa** õiguskaitse ja petitsiooni (põhiõiguste harta artikkel 44) vahel. Petitsioonitaolise õigusena käsitlemine ei tagaks käesoleval juhul tõhusa õiguskaitsevahendi kasutamist, vaid lubaks kasutada pelgalt „mingisugust“ õiguskaitsevahendit.

- 27 Isikuandmete kaitse üldmääruse rakendamine tähendaks sellisel juhul põhisasandmesubjektide kasutatud õiguskaitsevahendite maksmapanekut isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 79 tähenduses ja oleks seega andmesubjektide ülesanne. Tõsiasi, et see ei saa olla isikuandmete kaitse üldmääruse mõte, tuleneb sellest, et isikuandmete kaitse üldmääruse sätete kohaldamine on liikmesriikide ja nende haldusasutuste ülesanne (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 57 lõike 1 punkt a). Eelkõige jääks täitmata isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 51 lõikes 1 sõnaselgelt sätestatud liikmesriikide järelevalveasutuste ülesanne kaitsta füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi seoses nende isikuandmete töötlemisega, kui järelevalveasutusi ei ajendataks tõhusate õiguskaitsevahenditega täitma oma ülesandeid. Sellise järelduse saab teha ka põhjenduse 141 põhjal. Viidatud põhjenduse kohaselt on füüsilistel isikutel õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, kui „järelevalveasutus ei reageeri kaebusele [...], kui [see] on vajalik andmesubjekti õiguste kaitsmiseks“.
- 28 Arvestades isikuandmete kaitse üldmäärusega, aga ka määrusega (EL) 2016/680 taotletavat eesmärki, milleks on põhiõiguste harta artikleid 7 ja 8 rakendades tõhusalt kaitsta füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusse ja õigust isikuandmete kaitsele, ei tohi kaebeõiguse kasutamist tõlgendada nii kitsalt, et järelevalveasutus peab reageerima pelgalt „mingil viisil“ (samamoodi ka Euroopa Kohtu 15. juuni 2021. aasta otsus C-645/19, EU:C:2021:483, punkt 91). Pidades silmas ka seda, et isikuandmete piiriülese töötlemise korral saaks ka mõne muu liikmesriigi järelevalveasutus tuvastada, et asjaomane andmetöötlustoiming rikub isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud nõudeid (vt Euroopa Kohtu 15. juuni 2021. aasta otsus C-645/19), on seda enam vaja, et kohtul oleks õigus kontrollida otsust, mille on liikmesriigi järelevalveasutus teinud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklite 77 ja 78 kohaselt esitatud kaebuse asjas.
- 29 Oberverwaltungsgericht Koblenz (liidumaa kõrgeim halduskohus Koblenzis, edaspidi „OVG Koblenz“), kes tema menetluses olnud kohtuasjas 26. oktoobril 2020 tehtud otsuses (kohtuasi 10 A 10613/20.OVG) sedastas, et kaebajal ei ole õigust teatud sisuga otsusele ega teatud sisulisele lahendile, jättis määrust (EL) 2016/679 – käesoleval juhul isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 78 lõiget 1–puudutava küsimuse Euroopa Kohtule lõplikuks selgitamiseks esitamata.

- 30 Järelevalveasutusel on kohtu veenmiseks siiski hindamis- ja kaalutlusruum. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 57 lõike 1 punkti a kohaselt jälgib järelevalveasutus käesoleva määruse kohaldamist ja tagab selle kohaldamise. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 reguleerib järelevalveasutuse volitusi (selle kohta ka Euroopa Kohtu 15. juuni 2021. aasta otsus C-645/19). Selles osas ei erine menetlus mingil viisil kolmnurkolukorrast riigisisises õiguses, kus õiguskaitset taotlev isik püüab subjektiivse avaliku õiguse maksmapanekuks saavutada seda, et ametiasutus asuks tegutsema eraõigusliku kolmanda isiku vastu. Ka siin peab asutus asjaolud vastavalt kaebaja märkustele täielikult kindlaks tegema ja tegutsema talle antud kaalutlusõiguse raames. Kaalutlusõiguse kasutamine ei ole aga võimalik, kui rikutud on subjektiivseid avalikke õigusi. Selles osas ei räägi käesoleval juhul miski selle vastu, et menetlusi, mis on isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt algatatud järelevalveasutuse suhtes kolmandast isikust andmesubjekti – kaebaja – esitatud kaebuse alusel, tuleb käsitleda samamoodi, nagu seda on aastakümneid tehtud Saksa halduskohtute praktikas.
- 31 Ühtse tõlgenduse saavutamiseks on vaja vastust esimesele eelotsuse küsimusele. Nagu eelnevalt esitatud arutluskäigust tuleneb, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates õige pigem tõlgendus, et järelevalveasutuse sisulist otsust peab kohus täies ulatuses kontrollima, kusjuures järelevalveasutusele võib tegutsemise kohustust seada siiski vaid siis, kui õiguspärased alternatiivid puuduvad (nagu juhul, kui kaalutlusõiguse kasutamine ei ole võimalik). Vaid nii saab tagada tõhusat õiguskaitset. Isegi kui järelevalveasutus on täiesti sõltumatu (vt Euroopa Kohtu 9. märtsi 2010. aasta otsus C-518/07, EU:C:2010:125), ei saa sõltumatus kaasa tuua meelevaldset sanktsioonideta tegevust, millega oleks aga tegemist petitsoonitaolise olemuse korral.

2. Teine kuni viies eelotsuse küsimus

- 32 Eraõiguslikud majandusteaberegistrid saavad riigilt (käesoleval juhul saab Schufa Holding AG Rheinland-Pfalzi liidumaa õigusasutustelt) kõik avalikesse registritesse, käesoleval juhul võlaregistrisse ja maksejõuetusregistrisse sisestatud kanded. Käesoleval juhul on konkreetselt tegemist võlakohustustest vabastamist puudutava kande ja avaliku teadaandega veebisaidil „insolvenzbekanntmachungen.de“, mida Saksa liidumaade ülesandel käitab Nordrhein-Westfaleni liidumaa. Seejuures jääb ebaselgeks, kas on olemas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 26 kohane kaasvastutust reguleeriv kord.
- 33 Põhiõiguste harta artikleid 6 ja 7 arvestades tekib küsimus, kas avalikes registrites sisalduvaid kandeid saab eraõiguslikesse registritesse üle võtta muutmatul kujul, ilma et andmete säilitamiseks eraõiguslikus majandusteaberegistris oleks konkreetset põhjust. Säilitamise eesmärk on pigem võimalus kasutada andmeid teatud ettevõtja, näiteks panga päringu korral. Ei ole aga teada, kas sellist päringut üldse kunagi tehakse. Lõppkokkuvõttes toob see kaasa andmete säilitamise igaks

juhuks, seda eelkõige siis, kui riiklikust registrist on andmed säilitamistähtaja lõppemise tõttu juba kustutatud.

- 34 Riigisisene õigus (BDSG § 31) sisaldab sätteid, mis reguleerivad niinimetatud hindamist teaberegistrite poolt, kuid seab selle tingimuseks kooskõla (Euroopa Liidu) andmekaitseõigusega, BDSG § 31 lõike 1 punkt 1. Majandusteaberegistrite andmebaasides sisalduvate andmete kustutamise tähtaegu riigisisene õigus ei sätesta.
- 35 Käesoleval juhul lähtub vastustaja sellest, et kõnealused isikuandmed võimaldavad hinnata maksevõimet ja neid võib säilitada seni, kuni see on vajalik eesmärgil, milleks neid on säilitatud. Kuna liikmesriigi tasandil asjaomane kord puudub, on järelevalveasutused sõlminud majandusteaberegistrite liiduga niinimetatud „Codes of Conduct“, mis näevad ette andmete kustutamise täpselt 3 aastat pärast kuupäeva, mil tehti kanne asjaomase majandusteaberegistri andmebaasi (vt „Saksa majandusteaberegistrite liidu 25. mail 2018 vastu võetud toimumisjuhendid seoses Saksa majandusteaberegistrites sisalduvate isikuandmete hindamise ja kustutamise tähtaegadega“ („Verhaltensregeln für die Prüf- und Löschfristen von personenbezogenen Daten durch die deutschen Wirtschaftsauskunfteien vom 25.05.2018 des Verbandes „Die Wirtschaftsauskunfteien e. V.“), millele andsid järelevalveasutused heakskiidu isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 alusel).
- 36 See toob kaasa olukorra, kus vaidluse esemeks olev kanne võlakohustustest vabastamise kohta kustutatakse maksejõuetust puudutavate andmete avalikust registrist kuue kuu möödudes, kuid eraõiguslikes majandusteaberegistrites (ainuüksi seitse suurt ettevõtjat) säilitatakse seda palju kauem, olenevalt asjaoludest veel kolme aasta vältel, ning päringute korral on võimalik seda töödelda.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul esineb juba kahtlusi selles, kas kõnealuste andmete „paralleelne säilitamine“ peale riiklike registrite paljudes eraõiguslikes registrites on üldse lubatav. Seejuures tuleb meeles pidada, et menetlusse kaasatud Schufa Holding AG on vaid üks mitmest teaberegistrist ja seega säilitatakse andmeid Saksamaal selliselt suures ulatuses, mis tähendab põhiõiguste harta artiklis 7 sätestatud põhiõiguse rasket rikkumist. Seda eelkõige seetõttu, et andmete kõnealune säilitamine ei ole seadusega reguleeritud ja see toob põhjendatult – aga ka põhjendamatult – kaasa võimaluse sekkuda väga suurel määral andmesubjekti majandustegevusse [...].
- 38 Lisandub see, et isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt on andmete töötlemine ja seega säilitamine lubatav vaid siis, kui täidetud on üks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustest. Käesoleval juhul tuleb kõne alla ainult isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt f. Seda seetõttu, et kaasatud isik kui majandustegevusega tegelev ettevõtja ei töötle isikuandmeid avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks ega avaliku võimu

teostamiseks (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt e) [...].

- 39 Samuti on rohkem kui kaheldav, kas vastutaval töötlejal (käesoleval juhul Schufa Holding AG) või kolmandal isikul (nt krediidiandjast pank) on olemas õigustatud üldine huvi isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses. Majandusteaberegistril on äärmisel juhul olemas põhimõtteline huvi võlakohustustest vabastamist puudutava kande säilitamise vastu, kuna tegemist on majanduslikult olulise kuupäevaga ja selle analüüsimisega maksevõime hindamisel teenib kaasatud isik raha.
- 40 See on aga vastuolus seadusandja hinnanguga maksejõuetusmenetlust puudutava teabe avalikku teatavastegemist veebis reguleeriva määruse (Verordnung zu öffentlichen Bekanntmachungen in Insolvenzverfahren im Internet (InsBekV)) §-s 3, mis lähtub sellest, et andmeid säilitatakse maksejõuetusregistris (vaid) kuus kuud [...]. Vajalik kaalumine toob andmete töötlemise õiguse kaasa vaid siis, kui tegelikult on tekkinud tungiv vajadus saada maksejõuetusregistri andmete alusel teavet majandusliku olukorra kohta.
- 41 Lisandub see, et Saksa seadusandja näeb InsBekV §-s 3 ette, et maksejõuetusregistris säilitatakse võlakohustustest vabastamist puudutavat teavet suhteliselt lühikese ajavahemiku vältel, nimelt kuus kuud. InsBekV § 3 alus on omakorda Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määruse (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT 2015, L 141, lk 19) artikli 79 lõige 5, mille kohaselt teatavad liikmesriigid andmesubjektidele, millise ajavahemiku jooksul on maksejõuetusregistrites säilitatavad isikuandmed kättesaadavad, et andmesubjektid saaksid kasutada oma õigusi, eelkõige õigust andmete kustutamisele. See õigus kaob, kui andmeid säilitatakse paljudes „eraõiguslikes“ registrites, kus andmete säilitamise ajavahemik on pikem.
- 42 See toob kaasa põhimõttelise küsimuse, kas maksejõuetusregistris sisalduvaid andmeid võib „eraõiguslikku“ andmebaasi üldse täielikult üle võtta, kuna majandusteaberegister saab õigustatud huvi korral teha maksejõuetusregistris päringu seni, kuni andmeid seal säilitatakse. Kui pidada andmete säilitamist majandusteaberegistris lubatavaks, siis tooks see kaasa andmete paralleelse säilitamise ja võtaks andmesubjektilt võimaluse kasutada maksejõuetuskohtus oma õigust andmete kustutamisele. Seega oleks tegemist andmete igaks juhaks säilitamisega majandusteaberegistrites. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et põhiõiguste harta artiklit 8 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f arvestades ei ole selline olukord lubatav. Andmesubjekt peaks pealegi oma õigused maksma panema kõikides majandusteaberegistrites, mis tooks lõppkokkuvõttes kaasa mitme kustutamistaotluse esitamise vajaduse ja raskendaks tõhusa õiguskaitse kasutamist.
- 43 Kui asutakse seisukohale, et avalikes registrites sisalduvate andmete säilitamine eraõiguslike ettevõtjate juures (majandusteaberegistrid) on lubatav – nagu järelevalveasutus praegu leiab –, siis tekib küsimus, kas isikuandmete kaitse

üldmääruse artikli 40 kohaselt heaks kiidetud toimimisjuhendid, mis näevad ette standardsed kustutamistähtjad, tuleb kaasata isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f kohasesse kaalumisse. Menetlusse kaasatud isik ja vastustajast järelevalveasutus lähtuvad sellest, et „Codes of Conduct“ kohaselt on võlakohustustest vabastamist puudutavat teavet „õigus säilitada“ kolm aastat.

- 44 Selles osas nõustub eelotsusetaotluse esitanud kohus Oberlandesgericht Schleswig-Holsteiniga (Schleswig-Holsteini liidumaa kõrgeim üldkohus, edaspidi „OLG Schleswig-Holstein“), kes on seisukohal, et toimimisjuhendite punktis II.2.b sätestatud hindamis- ja kustutamistähtjad on võlakohustustest vabastamist puudutavas osas vastuolus InsO § 9 ja InsoBekVO § 3 sätetega (OLG Schleswig-Holsteini 4. juuni 2021. aasta otsus, kohtuasi 17 U 15/21, II. 1. c) cc). Seega ei too toimimisjuhendid kaasa andmete töötlemise (salvestamise) õiguspärasust. Järelikult ei või neid sätteid – olgugi et järelevalveasutused on need heaks kiitnud – kaasata kaalumisse, mille vajadus tuleneb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktist f; seda ei majandusteaberegistri õigustatud huvi korral ega säilitamise ajavahemiku ja seega kustutamistähtaegade osas.
- 45 Juhul kui avalikes registrites sisalduvate andmete säilitamine majandusteaberegistrites on lubatav, peaksid „eraõiguslike“ registrite puhul kehtima samad säilitamis- ja kustutamistähtjad nagu avalike registrite puhul. Selle tagajärjel tuleb avalikust registrist kustutavad andmed samaaegselt kustutada ka kõikidest eraõiguslikest majandusteaberegistritest, kus neid andmeid täiendavalt säilitatakse.
- 46 Kuna käesoleval juhul on tegemist põhimõttelise küsimusega, kas avalikes registrites sisalduvate andmete säilitamine eraõiguslike ettevõtjate juures on lubatav, ning jaatava vastuse korral küsimusega, millal tuleb need andmed eraõiguslikest registritest kustutada, siis käesolev menetlus peatatakse ja Euroopa Kohtule esitatakse eelotsusetaotlus. Menetluses tehakse lõpuks otsus olenevalt vastustest, mille annab Euroopa Kohus nendele suuri vaidlusi tekitavatele küsimustele põhiõiguste harta artiklite 7 ja 8 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f kohta.

IV.

- 47 Käesolev kohtumäärus on vaidlustamatu.

[...] Wiesbaden, 5. jaanuar 2022

[...] [märkus koostamise kohta]